

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 978/11-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Vesne Vrbetić, kao predsjednice vijeća, te Dražena Tripala, Žarka Dundovića, Ileana Vinje i Damira Kosa, kao članova vijeća, i više sudske savjetnice Sanje Katušić-Jergović, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. G. Z. zbog kaznenog djela iz čl. 122. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u nastavku: OKZRH), odlučujući o žalbi opt. G. Z., podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Karlovcu, Stalne službe u Gospiću od 8. rujna 2011. broj K-43/11, u sjednici održanoj dana 28. prosinca 2011., u nazočnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drage Marincela i branitelja opt. G. Z., odvjetnika L. D.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se kao neosnovana žalba opt. G. Z. i potvrđuje se presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Karlovcu, Stalne službe u Gospiću, donijetom u ponovljenom postupku, opt. G. Z. proglašen je krivim zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH, pobliže opisanog u izreci te presude, te je na temelju čl. 122. OKZRH osuđen na kaznu zatvora u trajanju od sedam godina.

Na temelju čl. 63. KZ u izrečenu kaznu zatvora optuženiku je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 25. rujna 2008. nadalje.

Na temelju čl. 122. st. 4. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02 i 115/06; u nastavku: ZKP/97) opt. G. Z. oslobođen je u cijelosti od dužnosti plaćanja troška kaznenog postupka.

Protiv te presude žalbu je podnio opt. G. Z. po branitelju L. D., odvjetniku iz R.. Žali se zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kaznenoj sankciji, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Nakon što je spis, sukladno čl. 373. st. 1. ZKP/97, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske na dužno razgledanje, zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske u pisanom mišljenju predložio je da se žalba optuženika odbije kao neosnovana, a pobijana presuda potvrdi.

Na zahtjev opt. G. Z. u žalbi, postupajući u smislu čl. 374. st. 1. ZKP/97, o sjednici vijeća izviješteni su opt. G. Z. i njegov branitelj. Vijeće nije osiguralo prisutnost opt. G. Z., koji se nalazi u pritvoru i ima branitelja, jer je, postupajući sukladno odredbi čl. 374. st. 2. ZKP/97, bilo mišljenja da prisutnost optuženika nije svrhovita.

Sjednica vijeća održana je u nazočnosti branitelja opt. Z., odvjetnika L. D. i zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drage Marincela.

Žalba opt. G. Z. nije osnovana.

Optuženik, pobijajući prvostupanjsku presudu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, kritizira analizu i ocjenu dokaza iz pobijane presude, posebno zamjerajući prvostupanjskom sudu da je svoja utvrđenja temeljio na iskazima oštećenika, dok optuženiku i brojnim u žalbi imenovanim svjedocima nije povjerovao, te iznosi vlastitu analizu i ocjenu dokaza sugerirajući zaključke suprotne onima iz pobijane presude.

Međutim, prvostupanjski sud izveo je sve potrebne dokaze, koje je potom valjano i savjesno analizirao i kritički ocijenio, i to kako ponaosob, tako i u međusobnoj povezanosti, pa se zaključcima do kojih je došao takvom analizom i ocjenom, nema što prigovoriti.

Točno je, da sudovi trebaju s više pažnje analizirati i ocjenjivati iskaze sudionika u postupcima koji se vode zbog kaznenih djela ratnih zločina, imajući na umu upravo njihovu nesumnjivu emotivnu involviranost, koja je u pojedinim slučajevima naglašena i traumatiziranošću kako se to ističe u žalbi. Međutim, sama činjenica što svjedoči oštećenik ne umanjuje vjerodostojnost i pouzdanost njegovog iskaza, već su za takvu kvalifikaciju potrebni i drugi, konkretni argumenti i okolnosti, kojih u ovom kaznenom predmetu nema, pa pokušaji optuženika da takvima prikaže određene manje nedosljednosti u iskazima pojedinih oštećenika nisu uspješni.

Tako, iako je točno da su svjedoci oštećenici I. Č. i I. D. već ranije iskazivali u istom svojstvu u drugim kaznenim postupcima koji su vođeni protiv drugih osoba pred Županijskim sudom u Karlovcu i Županijskim sudom u Gospiću, a odnosili su se na događaje u zatvoru u F., pri čemu nisu spominjali opt. G. Z., ta činjenica sama po sebi ne diskvalificira njihove iskaze niti ih čini neuvjerljivima. Ovo stoga, što su oni sami, upitani o tome tijekom istrage, to potvrdili, objašnjavajući da su u drugim kaznenim postupcima svoje iskaze koncentrirali na uloge odnosnih okrivljenika u tim predmetima. Takva su obrazloženja logična, životna i zato prihvatljiva, tim više što se njihovi iskazi sadržajno podudaraju s iskazom svjedoka ošt. K. B., koji po prvi put svjedoči o zbivanjima u zatvoru u F.. Spomenuti svjedok B. je okolnosno i detaljno opisao ulogu i postupke optuženika, a taj je opis identičan onima svjedoka Č. i D.. Dodatnu uvjerljivost

tim iskazima daje i podatak da su oni (odnosno Č. i D. s jedne strane, a B. s druge) u zatvoru u F. boravili u različitim vremenskim razdobljima, pa se međusobno niti ne poznaju, a to znači da je optuženik jednako tretirao ratne zarobljenike, služeći se istim metodama fizičkog i psihičkog mučenja, zlostavljanja i ponižavanja. Prigovori optuženika kojima nastoji obezvrijediti iskaze svjedoka Č. i D. ukazujući na nelogičnosti njihovog opisa transporta i tamošnje uloge optuženika, također su promašeni. Ovakvo postupanje, kako to zamjećuje i sam žalitelj, nije inkorporirano u činjenični opis inkriminacije, pa ga upravo zato nije bilo ni potrebe utvrđivati. No bez obzira na to, određene manje, nesumnjivo postojeće, nelogičnosti u iskazima svjedoka Č. i nedosljednosti između njegovog i iskaza svjedoka D. koje se odnose na taj dio zbivanja, nemaju značaj koji im žalitelj želi pridati. Naime, nema sumnje da su oštećenici bili zlostavljani od trenutka zarobljavanja (liječnička dokumentacija upućuje na dugotrajno i višekратно fizičko maltretiranje koje je rezultiralo i višestrukim ozljedama tih oštećenika, pa je, imajući u vidu dinamiku zbivanja, trenutak kada su oni zarobljeni i vrijeme kada su pušteni na slobodu, logično i životno da je njihovo zlostavljanje počelo gotovo odmah i trajalo sve do njihovog oslobađanja), zbog čega se ukazuju uvjerljivima njihove tvrdnje da su ih tukli i za vrijeme transporta. Nije stoga opravdano očekivati, da se nakon proteka toliko vremena od relativno dužeg razdoblja njihovog zarobljeništva kojeg karakterizira gotovo svakodnevno zlostavljanje oštećenika, oni mogu decidirano izjasniti o svim okolnostima koje su pratile pojedinu radnju. Najzad, da su iskazi spomenutih oštećenika I. Č., I. D. i K. B. istiniti i uvjerljivi, ne govori samo njihova međusobna sadržajna podudarnost, već i podatak da su oni suglasni s iskazom četvrtog oštećenika M. T.. Najzad, indikativnom se u tom smislu ukazuje izjava ošt. kao svjedoka I. Č. da je u zatvoru u F. bilo i osoba koje su prema njima dobro postupale, o čemu je također imao priliku svjedočiti.

Nadalje, određeni svjedoci izravno (kao npr. B. K. i M. T.) svojim iskazima dopunjuju i potvrđuju takve navode spomenutih oštećenika, a neki to čine neizravno (npr. V. V., S. T., pa i R. L.). Od potonjih je tako posebno znakovit iskaz svjedoka R. L., koji je bio na redovnom odsluženju vojnog roka i pohađao policijsku obuku naizmjenice u Ž. i F., gdje je upoznao optuženika. Ocijenio ga je kao „veselog i nasmijanog“, iako napominjući da se s njim „nije družio, jer je volio provocirati, pa čak i njega“. Radi se, dakle, o svjedoku koji je u vrijeme događaja bio „na istoj ratnoj strani“ kao i optuženik, što podrazumijeva da nema razloga teretiti optuženika. Ipak, i njegova kvalifikacija i opis optuženika, usprkos tome što su evidentno ublaženi, odgovaraju i uklapaju se u cijelosti u činjeničnim opisom definirani način postupanja opt. G. Z. prema ratnim zarobljenicima, tj. osobama koje su bile na suprotnoj strani, kojeg karakterizira zamjetna doza sadizma i izivljavanja.

Žalitelj također prigovara, da je u dispozitivu inkriminacije sadržan zaključak kako je uslijed radnji optuženika došlo do teškog narušavanja psihičkog i fizičkog zdravlja oštećenika I. Č. i I. D. (odnosno teških tjelesnih ozljeda), iako su prethodno sasvim druge osobe osuđene za isto zlostavljanje u zatvoru u F. čija je posljedica bila identična. Međutim, dispozitivom se, suprotno uvjerenju žalitelja, ne navodi niti sugerira da su radnjama optuženika prouzročene teške tjelesne povrede spomenutih oštećenika. Štoviše, iz teksta činjeničnog opisa jasno proizlazi da su imenovani oštećenici već bili teško tjelesno ozlijeđeni u vrijeme kada ih je na način specificiran u istom opisu u više navrata

zlostavljao optuženik. Takva njegova djelatnost stoga nije ni u kakvom proturječju sa kriminalnom aktivnošću osuđenih Ž. P., S. T. i S. K., niti se one međusobno isključuju. Nesumnjivo je, naime, iz iskaza ošt. Č. i ošt. D., kao i ostalih oštećenika i osoba koje su bile zatočene u zatvoru u F., da su u mučenju i zlostavljanju ratnih zarobljenika aktivno sudjelovale brojne osobe, što proizlazi kako izrijeckom, tako i logično, s obzirom na njihove navode o svakodnevnom zlostavljanju, koje treba povezati s radnim vremenom i dežurstvima stražara. Opisanim svojim aktivitetom optuženik je, nesumnjivo nečovječno postupajući prema već ozlijeđenim oštećenicima I. Č. i I. D., doprinio njihovim ozljedama i sigurno im izazvao velike patnje. Osim toga, on je činjeničnim opisom specificiranim postupcima prouzročio teške tjelesne ozljede ošt. K. B., o čemu nema nikakve dvojbe, a ta aktivnost prema ovom oštećeniku nije bila obuhvaćena inkriminacijama iz ranijih presuda koje se odnose na druge optuženike. Žaliteljeva primjedba o tome, kako je K. B. prošao kroz šest zatvora, kojom očito nastoji oslabiti njegovu vjerodostojnost, promašena je. Naime, ne samo što je ovaj svjedok decidan i dosljedan u opisu zbivanja, već je njegov iskaz posredno potvrđen i navodom optuženiku sklone svjedokinje D. R. koja je ustvrdila da, doduše, ne zna tko ga je tukao, ali da je B. izgledao kao da mu je bilo sto godina, zbog čega joj ga je bilo žao, pa citirani navod, razmatran u kontekstu dvomjesečnog boravka oštećenika u zatvoru u F., dodatno učvršćuje istinitost i pouzdanost iskaza ovog svjedoka.

Slijedom iznesenog, nije osnovana žalba optuženika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Ispitujući pobijanu presudu povodom optuženikove žalbe, a po službenoj dužnosti na temelju čl. 379. st. 1. ZKP, ovaj drugostupanjski sud nije utvrdio da su počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka niti da je povrijeđen kazneni zakon na štetu optuženika.

Žaleći se zbog odluke o kazni, optuženik ističe da je izrečena kazna prestroga, navodeći da je iz inkriminacije izostavljen dio njegovog aktiviteta sadržan u optužnici, pa je kriminalna količina sadržana u činjeničnom opisu kaznenog djela zbog kojeg je proglašen krivim bitno manja nego ona inkorporirana u ranijoj presudi koja je bila ukinuta, a kazna je ostala ista. Osim toga, smatra da sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio olakotne okolnosti, i to da je tempore criminis bio star svega 23 godine, da je izrazio žaljenje zbog maltretiranja koje su oštećenici pretrpjeli u zatvoru, te raniju neosuđivanost. Istodobno drži da su precijenjene otegotne okolnosti.

Suprotno žalbenim navodima optuženika, prema kojima je izrečena zatvorska kazna prestroga, Vrhovni sud, kao sud drugog stupnja, prihvaća razloge kojima se rukovodio prvostupanjski sud kod odmjeravanja kazne. U dovoljnoj mjeri uzete su u obzir sve okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja, pri čemu je pravilno izrijeckom olakotnim ocijenjen protok vremena od počinjenja djela. Optuženikova životna dob, tempore criminis, iako nije izričito spomenuta, bila je poznata iz njegovih osobnih podataka, pa je nesumnjivo našla odraza i kod odmjeravanja kazne. Otegotnim je istodobno opravdano vrednovana izrazita upornost koju je optuženik manifestirao kroz duže vremensko razdoblje te evidentno prisutna bezobzirnost i bešćutnost, a tako i

primjetna doza sadizma pokazana pri izmišljanju i provođenju različitih oblika mučenja, zlostavljanja i ponižavanja zarobljenika. Stoga verbalizirano žaljenje optuženika, s obzirom na vrijeme i način njegovog izražavanja, u korelaciji s dugotrajnošću optuženikove kriminalne aktivnosti koju poriče, ne može rezultirati blažom kaznom. Isto tako, niti okolnost što je iz izreke pobijane presude u odnosu na raniju, ispušten dio inkriminacije u odnosu na oštećenika J. T., kraj brojnosti i raznovrsnosti po optuženiku poduzetih radnji i broja preostalih oštećenika, ne predstavlja dovoljan temelj za odmjeravanje niže kazne zatvora. Stoga se kazna zatvora u trajanju od sedam godina, i po stajalištu ovog suda, ukazuje primjerenom i podobnom da se istom ostvari svrha kažnjavanja i opća svrha izricanja kaznenih sankcija.

U izrečenu je kaznu pravilno uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 25. rujna 2008. nadalje.

Slijedom svega iznesenog, trebalo je žalbu optuženika odbiti kao neosnovanu i odlučiti kao u izreci ove presude, na temelju čl. 387. ZKP/97.

U Zagrebu, 28. prosinca 2011.

Zapisničar:

Sanja Katušić-Jergović, v.r.

Predsjednica vijeća:

Vesna Vrbetić, v.r.